DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICO-OBSTETRICIA
DE
FEBRE PUERPERARUM.

QVAM
SUB AUSPICIIS
SERENISSIMI AC POTENTISSIMI
PRINCIPIS AC DOMINI
DNI GUILIELMI IX.
HASSIAE LANDGRAVII REL.
INCLYTI
MEDICORUM ORDINIS CONSENSU
PRO GRADU DOCTORIS
MEDICINAE, CHIRURGIAE ET ARTIS
OBSTETRICIAE
PUBLICE DEFENDET

HENRICUS FRIDER. GUILIELM. ESSKUCHEN
Harla - Hassus.

Die XII Martii CIↃIↃCCLXXXXVI.

MARBURGI - CATTORUM,
LITERIS NOVAE TYPOGRAPH. ACADEM.

GRATIOSAE
MEDICORUM FACULTATIS
MARBURGENSIS

DOMINIS PROFESSORIBUS
EXPERIENTISSIMIS
LONGEQVE CELEBERRIMIS
PRAECEPTORIBUS SUIS MERITISSIMIS
AD CINERES USQUE DEVENERANDIS

OB

MULTA IN SE COLLATA BENEFICIA

HANCCE DISSERTATIONEM INAVGVRALEM

SACRAM VULT

AUCTOR.

PRAEFATIO.

Tam multis quidem de Febre puerperarum ſcriptis, ſed tam diverſis et ſibi contrariis, id negotii mihi dari credidi, ut, quaecunque alii obſervarunt, vel quae ſparſa in libris medicis iacent, hic collecta proferrem, quaeſtioni ſubiicerem, et quantum in viribus meis, verum ab hypotheſibus purgarem. Arduum opus eſt, cui elaborando cum vix par ſit multiplex medici experientia, nemo a iuvene, quem mos Academiae ſcribere iubet, omnibus numeris confectum poſcet.

Hanc

ſcribendi finis meus erat, plura de complicationibus diſſerere interdicebant.

Ceterum ſi non plane iuſtis rerum aeſtimatoribus displicuiſſe cognovero, uberrimis laborum meorum fructibus fruar.

Accipias igitur L. B. has primitias ſtudii mei, rogoque te, ut, ſi non ſemper rem acu tetigerim, nequaquam iuſto acrius me reprehendas.

Priusquam me autem ad febrem puerperarum ipſam convertam, auctores quosdam, qui ſuper hac ſcripſerunt enumerare mihi liceat.

Afhtm Diſſert. de febre puerperarum, Edinburg 1787.

a Berger Diſſ. de febribus puerperarum, Frcf. 1733.

Bur-

Burserius Inst. Med. pract. P. 1. p. 519.
Butter Account of puerperal Fevers, Lond. 1775. Vid. Tode medicinisch-chirurgische Bibl. V. p. 238.
Clarke in Journal de Med. 1791. Fevr. n. 2.
Denham Abhandl. von dem Fieber der Kindbetterinnen, Altenb. 1777. 8.
Doublet Nouvelles recherches sur la fievre puerperale, Paris 1791.
Fauken, das in Wien 1771 und 72 anfallende Fäulungsfieber, Anhang A. D. B. XIX. p. 550.
Grant chronische Krankheiten, p. 59.
Gruner Diss. de Febre puerper. Jen. 1787.
Hufeland in Stark Archiv für Geburtshülfe III. n. 2.
Hulme on the puerperal fever, London. 1672. 8.
Johnston Diss. de Febre puerperali, Edinburg 1779.
Kirkland Versuche über die Kindbettfieber, Gotha 1777.
Leake Bemerkung über verschiedene Krankheiten der Kindbetterinnen, 1775. 8.

Man-

Manning Treatise on fem. diseases. Aus. Abhandl. für prakt. Aerzte, III. B. p. 734.
Nolte Diss. de Febre puerperarum, Goett. 1785.
Osiander Beobachtungen, P. 1. p. 70.
Reil Diss. de febre puerperarum, Halae 1791.
Richter Beiträge zur practischen Fieberlehre, 1795. p. 388.
de la Roche Recherches sur la nature et le traitement de la fievre puerperale, Paris 1783. 12.
Selle neue Beiträge I. p. 45. II. 46. III. 94.
Stoll aphoris. de febribus, pag. 287.
— — ratio medendi II. p. 68.
Strother criticon febrium, Lonp. 1718.
Vogel Handbuch, P. II. p. 248.
Walsh practische Bemerkungen über das Kindbetterinnenfieber, Leipzig 1788.
White Behandlung der Schwangern und Kindbetterinnen, Leipz. 1755.
Zahner Obs. med. pract. ; febr. puerperar. Mannh. 1786.

De

DE

FEBRE PUERPERARUM.

§. 1.

Etſi in literis prae omnibus neceſſario res tractanda definienda ſit, in plurimis medicis tamen inpoſſibile eſt, ut in febre puerperarum, quae tantum deſcribi poteſt.

§. 2.

Febris nunc inflammatoria nunc gaſtrica, putrida aut nervoſa, quae puer-

puerperas plerumque a secundo usque ad decimum quartum diem post partum cum horrore, capitis dolore, anxietate, nausea, vomitu, magna debilitate, sequenti aestu, et praesertim dolore abdominis totius, hypogastricae et uterinae regionis maxime, tanta saevitia invadit, ut attactum levissimum aegrae extimescant, febris puerperalis dicitur.

§. 3.

Hanc febrem non novam 1) sed antiquitus jam notam fuisse Swietenius

1) Primus qui fusius de ea scripsit et sic denominavit ab Hulmio fuisse dicitur Eduardus Strother Londini opere an. 1718 edito suo, cui titulus Criticon Febrium Cap. IX, pag. 222.

nius 1) et Whiteus 2) rectiſſime animadvertunt, unicuique etiam apparebit, qui primum et tertium epidemiarum Hippocratis librum legit, ubi octo hiſtoriae puerperarum ea laborantium referuntur. 3)

§. 4.

Antequam autem ad deſcriptionem huius febris progrediar, opiniones quasdam ſcriptorum, cum de natura, cauſa et eius curatione valde diſſentiant, attingere,

1) vid. Boerhav. §. 1329.

2) vid. locum citatum.

3) Lib. 1. epidem. ſect. III. Aegrot. IV. V. XI. Lib. III. ſect. I. Aegrot. X. XI. XII. ſect. II. Aegrot. II. XIV.

re, operae mihi pretium esse videtur. 1)

§. 5.

Tissot 2) Smellie 3) Kirkland 4) F. Hofmann 5) F. Plater 6) E. Johnstone

1) Bursenius T. I. p. 522. seq. optime opiniones et argumenta scriptorum de hac febre examinavit et refutavit.

2) vid. Avis au peuple sur la santé, ou Traité des maladies les plus frequentes 1767.

3) vid. Treatise on the theorg and practic of Midwifery.

4) vid. Treatise on child-bed Fevers and on the methods of preventing them Lond. 1774.

5) vid. Medic rational systematic. Tom. IV. sect. II.

6) vid. Praxis medic. Basil. 1602. Tom. II. cap. 13.

ſtone 1) et Joh. Burton 2) inflamationem uteri cauſam huius febris eſſe contenderunt.

§. 6.

Hulmius et Leakius autem fidentiſſime ſtatuunt ſymptomata uteri inflammati a febre puerperali toto coelo differre, in puerperis enim in illa demortuis uterum naturaliter conſtitutum atque illaeſum, omentum contra et inteſtina tenuia inflammata et gangraenoſa invenerunt. Walther illis etiam adſentit.

Praeterea Frank et Leake teſtantur, puerperas ſine ullo dolore preſſum

1) vid. Duncan's Medical Comment. 1780. P. I. p. 98.

2) vid. Eſſay towards a complete new ſyſtem of Midwifery, Lond. 1751. P. V.

ſum ſuper ſymphyſin oſſium pubis hac in febre ferre. Quare autem metriti extra partum per hemorrhagiam orta, febris puerperalis non adparet?

Ceterum inflammationem uteri interdum multum ob hanc febrem excitandam conferre, perſpicuum eſt. 1)

§. 7.

1) Whiteus ipſe non negat pag. 206. hac in febre uterum interdum inflammatione et gangraena tentari. vid. etiam El. Swietenium in Miſcell. Natur. curioſor. Dec. I. Ann. 2. obſ. 85. Ann. 4. obſ. 195. Dec. 2. Ann. 4. obſ. 94. Dec. 3. Annot. 1. obſ. 22. Ann. 3. obſ. 123. ubi etiam uterum inflammatum vidit.

§. 7.

Hulme, 1) et Leake, 2) quia omentum et inteſtina ſemper inflammata repererunt ea accuſarunt 3).

§. 8.

Non ſemper autem hoc ex inflammatione oriri, eo conſtat, quod multae puerperae unice per emetica et alvum exonerantia incolumes evaſerint, Si hic cauſa princeps inflammatio fuiſſet, certe is exitus tam fauſtus,

1) vid. Hulme on the puerp. fev. London 1772. 8.

2) vid. Leake Bemerk. über Kindbetterin Leipz. 1775. 8.

3) Etſi ambo ſemper conſentiunt, eo tamen diſſentiunt, puod Hulme inflammationem a preſſu, Leake e contrario ab uteri preſſus abſentia oriri ponit.

ſtus, ſine ſanguinis miſſione 4) non exſtitiſſet.

§. 9.

Qui autem, hanc inflammationem interdum febrem puerperalem adiuvare, plane negant, nimis longe procedunt; enimvero cauſa primaria eſſe poteſt, namque perſpicuum eſt, quod interdum venaeſectiones et methodus antiphlogiſtica unica remedia febris puerperalis ſint.

§. 10.

---

3) Whiteus ex hiſtoria XI. puerperarum, cui nulli ſanguis miſſus ſit, febrem puerperalem non ex inflammatione omenti ac inteſtinorum oriri probat.

§. 10.

Hunter 1) et Walther 2) inflammationem peritonaei esse statuerunt, et hanc opinionem eo verisimilem facere voluerunt, quod peritoneum plurimum omnium viscerum inflammatum invenerunt.

§. 11.

Non solum autem curatione huius febris cum emeticis et purgantibus, sed etiam eo, quod peritonaeum non semper inflammatum reperitur, refutantur,

Nemo autem, qui sectiones cadaverum horum Cl. virorum legit, causam

1) vid. Hunter med. comment. Edimburg. T. III. p. 349.

2) Walther de morbis peritonaei, p. 23.

ſam adiunctam multis in caſibus eſſe, inficias ibit.

§. 13.

Levret 1) Puzos 2) Deleurye 3) Doulcet 4) Doublet 5) Archier 6) Sau-

1) Vid. l'Art des Accouchements demontré par des principes de phyſique et de mechanique, edit. 3. Paris 1766.

2) Vid. Differt. ſur les dépôts laiteux ou le lait repandu par Puzos 1759.

3) Vid. Traité des Accouchements à Paris 1770. §. 158.

4) Vid. Journal des ſçavans pour l'année 1786.

5) Vid. Memoire ſur la fievre à laquelle on donne le nom de fievre puerperale, en Journal de Médecine. Decembre 1782. pag. 502.

6) Vid. Journal de Médecine etc. Avril 1784. pag. 472.

Sauvages 1) van Swieten 2) Selle 3) Hufeland 4) Fuchs 5) Gruner 6) Poulet le Roy etc, hanc febrem a lacte retento derivant.

Di-

---

1) Vid. Nosologia methodica, editio ult. Tom. II.

2) Vid. Commentar. in Boerhave Aphorism. Tom. IV. pag. 611.

3) Vid. Selle Medicina clinica und dessen neue Beiträge zur Natur und Arzneiwissenschaft, T. 1. 2. 3.

4) Vid. Hufeland Bemerkungen über Milchversezzungen und Kindbetterinnenfieber in Starks Archiv für Geburtshülfe B. 1. St. 3. p. 61.

5) Fuchs Diss. de febre puerperarum, Jen. 1782.

6) Vid. Gruner Diss. de febre puerperarum Jen. 1781.

Dicunt, natura ita proviſum eſſe ut lac, quod ad uterum, ad foetum nutriendum feratur, ad mammas convertatur, ſi qua cauſa id neceſſarium opus turbetur, ſicque lactis ſecretio inhibeatur, nec lochiorum copia ſuppleatur, hanc febrem oriri neceſſe eſt.

§. 13.

Argumenta pro opinione eorum ſunt:

1. Quod foeminae, quae natis ubera non porrigant, in febres huiusmodi proniores; lactantes e contrario autem immunes et liberae ſint.

2. Quod lac in mammis congeſtum aut coactum et reſorbtum, in ſanguine fluitans, nunc ad interiorem, nunc exteriorem locum de-

delatum, non raro ibi consistat, et tam tumores lymphaticos et inflammatorios, quam etiam abscessus efficiat.

3. Quod cadaverum sectiones plane demonstrent, in huiusmodi abscessibus serum copiosum et floccullos, lacti coaguato similes, plerumque reperiantur.

4. Quod optimum symptoma sit, si lac in puerperis copiosius ad mammas affluere et secerni incipiat, infaustum e contrario si, lacte apparente, febris aliquando gravior accedat.

§. 14.

Hae opiniones autem per observata Albini 1) et Halleri 2) refellun-

1) Vid. Albinus de natura hominis §. 1504.

3) Vid. Hallerum in physiologia sua.

luntur, qui recte contendunt, quod neque lac nec lacteus humor aut chilus ſit, qui ad uterum ad foetum nutriendum deferatur; ſed tenuiores ex ſanguine ſecreti liquores. Cum autem, ſi chylus verus eſſet, hic humor foetui nutriendo accomodatus, natura blandiſſimus et temperatiſſimus, matri noxius evadat? Nonne porro chylus ſanguini quotidie commiſcetur atque in eodem retinetur, ut, quae vita atteruntur, reparet? Quare is in ſanguine alii innoxie retentus, ſolis puerperis tam ferociter noceat?

§. 15.

Primum argumentum foeminas, quae natis ubera detrahunt, proniores in huiusmodi febres, quam lactantes eſſe generatim verum eſt; haud infrequenter autem etiam lactantes

cor-

corripiuntur et periclitantur. Lac copiosum quandoque secerni, eoque mammas ad postremum usque stadium febris turgere notum est. Haec igitur tantum argumentat, lactationem puerperis in integro statu corporis consentaneam et multis ex caussis utilem esse, non autem, quod lactis retentionem sicque febrem praecaveat.

§. 16.

Quod secundum argumentum attinet, his malis etiam lactantes, saepe crutiantur et si minus ab illis quam non lactantes, illi iterum ab aliis frequentius vexantur. Ceterum ex maiori vexatione non lactantium a tumoribus lymphaticis et inflammatoriis uti etiam abscessibus non lac retentum causam febris puerperarum esse concludi potest.

§. 17.

Tertium argumentum non firmius prioribus est; nam illa lacti similis materia circa intestina aliaque viscera in cavo abdominis inventa nihil aliud, quam pus ex omento, peritonaeo, vel aliis visceribus dilapsum 1) esse videtur. Illud serum lactis autem, quod viderunt, vel pus tenue, ab intestinis inflammatis, expressum, vel lympha concrescibilis illinc effusa et corrupta aut chylus ex vasis lymphaticis stillatim effusus fuit. Adeo in abscessu juvenis, materia lacti similis inventa est ubi nulla lactis suspicio adesse poterat. 2)

§. 18.

---

1) Vid. Cl. Richa Const. epid. Taurin alter. pag. 46. aegen. 40.

2) Vid. Swietenium in Boerhave §. 76. et Burserium, T. I. pag. 529.

§. 18.

Quarto ex Argumento tantum ſequitur, ut functiones, ſi lac uberius ſecernitur, plerumque integrae ſint: medicum autem hanc ob cauſam puerperae gratulari et vice verſa, cum inopia et defectus lactis aberrationem oeconomiae animalis indicit, mala praeſagine poſſe, patet.

§. 19.

Ex his perſpicuum eſt opiniones horum Cl. virorum effuſas iuſtis ex limitibus ſuis, tantum coercendas eſſe, ut ponamus, lac, mora vel alia ex cauſa aceſcens, corruptum acre redditum aut repente et magna copia repulſum, febrim, imo deteriora

riora mala 1) procreare posse, sicque interdum non rarum adiunctam non autem unicam causam esse.

§. 20.

Hippocrates 2) Riverius 3) Sylvius 4) Willis 5) Sydenham 6) Strother

1) Apopexiam, pleuritidem, peripneumoniam, maniam etc. ex retento lacte Sachtleben oriri vidit. vid. Bemerkungen und Beobachtungen über die Natur und Heilung der Milchversetzungen In Stark's Archiv für die Geburtshülfe, R. 2. St. 2. p. 1.

2) Vid. Hippoc. epidem. Tom. III. sect. II. aegrt. 2 et 14.

3) Vid. Riverii praxis medica Lugd. Batav. 1620.

4) Vid. Sylvii praxis medica lib. III. cap. 8.

5) Vid. Willissi opera cap. XVI.

6) Vid. Sydenh. processus integri in morbis etc.

ther 1) Mauriceau 2) de la Motte 3) Smellie 4) Tiſſot 5) van Swieten 6) Aſtruc 7) Boerhaave 8) etc. ſuppreſſionem fluxus lochiorum cauſam veriſimillimam eſſe cenſent.

§. 20,

---

1) Vid. Stroth. criticon febrium etc. Lond. 1718.

2) Vid. Mauriceau traité des maladies des femmes groſſes T. I. lib. III. cap. VIII.

(3 Vid. de la Motte traité complet des accouchemens liv. V. cap. 6.

4) Vid. Smellie treatiſe on the theorg and practic of widwifery.

5) Vid. Tiſſot avis au peuple ſur la ſanté, ou traité des maladies les plus frequentes, 1767.

6) Vid. van Swieten comment. in Boerh. Aphor.

6) Vid. Aſtruc traité des Malad. des femmes.

7) Vid. Boerhave Aphoriſm. §. 1329.

§. 21.

Ex omnibus id ſolum lochia unicas cauſas non eſſe probat, quod ſaepe tantum in fine febris demum ſuppremantur imo per totum morbum fluant.

Interdum autem acrimonia et propenſione putreſcendi lochia nocere poſſunt, cum tam acres fiunt, ut partes vicinas inflamment et mordeant imo linteola ipſa, quibus excepti erant, rodant et conſumant 1) Unusquisque, haec conſiderans, facile diiudicabit, lochia etiam ſuppreſſa nonnunquam cauſam primariam febris puerperalis eſſe poſſe.

1) Vid. Burſerium in inſtitut. ſuis medic. pract. Vol. I. pag. 536. et Favvarequum §. 2.

§. 22.

White 1) Riverius 2) Manning 3) Butter 4) Denman 5) Stoll 6) Frank 7) Vogel 8) Lentin 9) etc. ac-

1) Vid. White Abhandlung etc. Leipzig 1755.

2) Vid. Riverii praxin med. Lugd. Batav. 1970.

3) Vid. Manning Treatiſe on female diſeaſes London 1776. Ch. 26.

4) Vid. Butter on Acc. of the puerp. fev. Lond. 1775.

5) Vid. Denman Eſſay on the puerp. fev. Lond. 1768.

6) Vid. Stoll. rat. med. T. II. p. 57.

7) Vid. Noltes Diſſ. de feb. puerp. Goett. 1785.

8) Vid. Vogel Handb. für angeh. Aerzte, T. II. p. 248.

9) Vid. Lentins Beiträge zur ausübenden Arzneiwiſſenſchaft. Leipz. 1789.

accumulationem bilioſarum putridarum et aliarum cruditatum; partim in primis viis haeſitantium, partim etiam reſorbtarum aut in ſanguine generatarum et circulationem perturbantium accuſarunt.

§. 23.

Etſi extra omnis dubitationis aleam poſitum, plurimis in caſibus hanc febrem gaſticam, ſicque his ex cruditatibus ortam, non minus certum eſt, illam ſaepe inflammatoriam imo ut ipſe Vogel l. c. obſervavit nervoſam, ſicque ſaepe non ſemper gaſtricam eſſe.

Nunc plurimis opinionibus magni momenti tractatis, ſpatio plura dicere deficiente, ad rem ipſam progrediar.

§. 24.

Veſpera ſecundae vel tertiae aut ſextae a partu diei, interdum citius, raro ſerius puerperae vehementer et repente horreſcunt atque rigent. Capitis dolor et anxietates, nauſeae, vomitus bilioſi et virium proſtratio horrorem comitantur 1).

Interdum nullus horror febrem praecedit et ſudores putridi et ſuſpecti cum nauſea, vomitu et alvi fluxu ſuccedunt. Horrorem calor ingens ſequitur. Pulſus toto coelo diverſus, ab initio tantum paullulum plenior et velocior, progrediente malo autem celer et parvus cum anxie-

1) Whiteus animdvertit horrorem, more febrium intermittentium irregularium interdum reverti et in continuum transire.

xietate, fuſpiriis, deiecto animo, laſſitudine et magna debilitate, fit. Die ſecunda ab initio febris aegrota de dolore vehementi in regione epigaſtrica, qui interdum usque ad ſcapulas protenditur, queritur. Abdomen intumeſcit et ceſſante diarrhoea, ſignum lethale eſt, praeſertim ſi venter ſimul attollitur et partes circa regionem epigaſtricam dolent. Vultus feritatem prae ſe fert, artus tremunt, genae rubent, labia liveſcunt, reſpiratio cum pinnis narium deductis fit. Nonnunquam lochia rite fluunt, et ſi ſubſiſtunt; non ſymptomata maligniora oriuntur. 1) Mammae nunc lacte turgent nunc laxae ſunt.

---

1) Whiteus etiam animadvertit, quod lochia, ſi parciora exſtillant, valde foetaent.

ſunt. Lingua alba et humida brevi cruſta mucoſa contegitur aut exſiccatur, nigricat, indureſcit et interdum uti etiam dentes materia fuſca inquinatur. Alimenta vomitu rejiciuntur exceptis frigidis et acidulatis. Alvi deiectiones haud raro tam copioſae, frequentes et putridae ſunt, ut totam domum foetore, et univerſam familiam contagione inficiant. Quandoque aegrotae teneſmo moleſto torquentur crebroque mingendi nixu, quem uteris dolores et inflationes comitantur. Caput, pectus, dorſum, latera, coxendices et ilia cum tuſſi et ſpiritus difficultate dolent. Relevati poſt quamlibet egeſtionem attamen excrementa et urinam contra voluntatem mittunt et his modo citius modo ſerius ſudores colliquativi, ſingultus et con-

vulsiones accedunt. Dies undecima exitium affert, quamquam quidam vitam iam intra quatuor et viginti horas amiserint. Urina crassa interdum pallet aut a filamentis innatantibus turbatur. Non rarum, si medicamenta calefacientia adhibentur aut sudoribus promovendis nimium indulgetur exanthemata miliaria alba et rubra etc. semper symptomatica 1) erumpunt.

Dolor abdominis totius, hypogastrii et uteri regionis maxime tam saevus, ut attactum levissimum aegrae extimescant, aliquot dies post partum adgressus, signum caracteristicum febris puerperalis est.

§. 25.

1) Whiteus enim recte adnotat diarrhoeam solam, inter omnia symptomata, in febre puerperali, criticam esse posse.

§. 25.

Ex iis, quae supra dixi adparet, causam proximam febris puerperarum, non unam, sed ex multis compositam esse. Ego quidem modo accumulationem biliosarum, putridarum et aliarum cruditatum in primis viis, modo suppressionem fluxus lochiorum, modo retentionem lactis, nunc autem inflammationem peritonaei, omenti, intestinorum aut tandem uteri, verisimillimas causas esse, censeo.

§. 26.

His ex causis primariis febris puerperalis omnes complicationes explicari possunt. Quare hoc in casu antiphlogistica in alio autem evacuantia maximam utilitatem et exitum optatum adferunt.

§. 27.

§. 27.

Caufae praedifponentes febris puerperarum funt *a*) Atonia inteftinorum et vaforum abdominis per graviditatem et partum genita, magna cum fenfibilitate coniuncta. *b*) Vita fedentaria, praefertim cum appetitu non mediocri, cibisque indigeftibilibus. *c*) Neglecta alvi retentio in graviditate, quam accumulatio cruditatum biliofarum, mucofarum, putridarum etc. fequuntur.

Hulmius adhuc nimios labores tempore graviditatis toleratos, Whitheus e contrario aerem impurum, alimenta ex animali genere, potum calidum et calefacientem, affiduum in lecto decubitum, cubiculum anguftum, occlufum, et nimis calefactum, atque imprudentem rerum aroma-

tica-

ticarum ufum, tempore geftationis, accufat.

§. 28.

Caufae occafionales variae funt. Partus difficiles puerperam debilitantes, imperiti partus adiutores uterum vulnerantes etc. placentae violenta extractio et partes illius vel fanguinis coagulati retentae, putrefcentes, fanguinem ipfum inficientes et circulationem turbantes. Neglecta alvi exoneratio. Vitium diaetae, regimen fudoriferum. Omnes motus animi. Aer incarceratus mephiticus, refrigeratio praefertim autem perflatus aeris. 1) Crifis incon-

pleta

1) Vid. Cl. Zeller, Bemerkungen über einige Gegenftände der Entbindungskunft, Wien 1783.

pleta febris lacteae 1). Conſtitutio epidemica, tempus anni etc.

§. 29.

Ab omnibus aliis morbis, febris puerperalis eo dignoſcitur, quod ſolis in puerperis a primo uſque ad decimum quartum diem poſt partum, cum dolore vehementi circa epigaſtrium, usque ad umbilicum, cui intumeſcentia abdominis vix tactum permittens, comitem ſe addit, oriatur.

§. 30.

Cum haec febris autem non genus morbi proprium conſtituat, ſed in inflammatoriam, gaſtricam, putridam et nervoſam, ut aliae, dividatur, hic

1) Vid. Selle Medic. clinica, pag. 541.

hic diagnoſin harum febrium tractabo.

§. 31.

Signa caracteriſtica febris puerperarum inflammatoriae, (quibus ab aliis ſc. gaſtrica, putrida et nervoſa, dignoſcitur), ſunt: pulſus plenus, durus, celer interdum tenſus, parvus, inaequalis, lingua pura et ſicca, alvus obſtructa, urina rara, partum difficilem, rudiore manu adſiſtente, ſuppreſſionem fluxus lochiorum, lac retentum, perflatum aeris et epidemiam inflammatoriam ſequentia. Praeterea etiam a ceteris facie rubro, calido et tumente, oculis fulgentibus, ſenſibilibus, ſiti magna, guſtu integro, abdomine tam ſenſibili, ut attactus minimus intolerabilis fiat, dignoſcitur.

§. 32.

Sequentibus ſymptomatibus gaſtrica puerperarum febris ab aliis dignoſcitur. Pulſus eſt celer, mollis, interdum plenus, raro durus, lingua eſt membrana pituitaria, livida obducta, nunc alvus obſtructa, nunc diarrhoea bilioſa, et urina cum ſedimento modo latericio ſpiſſo, obſcuro nunc bilioſo adeſt. Haec febris poſt animi motus, praeſertim in regione calida, nutrimenta difficilia digeſtu, inopiam vegetabilium et tranſpirationem ſuppreſſam oritur. Adhuc ex faciei colore flavo et pallido, oculis fulgentibus, appetitu deficiente, praeſertim faſtidio animalium, guſtu amaro, acido et talibus ructibus, plenitndine quadam circa ſcorbiculum, et inclinatione non ſolum vomiendi ſed ſaepe etiam vomitu ipſo agnoſcitur.

§. 33.

Febris puerperarum putrida, ab aliis pulſu celerrimo, parvo, debili, 1) lingua rubra, ſicca, dirupta et cruſta nigra mucoſa atque aphtis obducta, diarrhoea, ſudoribus, haemorrhagia et petechiis ſymptomaticis, urina pallida, nigra, ſpiſſa, foetida et mutabiliſſima, diſtinguitur. Praeſertim coagulatis ſanguinis partibus aut placenta in utero retentis, lochiorum fluxu ſuppreſſo, cruditatum mucoſarum, bilioſarum etc. accumulatione in putrdinem tranſiente obſervatur. Ceterum hac in febre calor ardens aegrotam tangenti creſcendo augeri videtur. Facies

1) Mirum, aegras pulſu in vigore morbi, debili, delirias habere, creſcente autem illo, liberas ab illis eſſe.

cies porro ſordida et livida cum oculis inpuris et vitreis, nauſea nutrimentorum praeſertim animalium, ſitis nunc inſatiabilis, guſtus putridus, deliria cum voce fracta, lapſus virium gravis et ſubſultus tendinum puerperis ſunt.

§. 34.

In febre puerperarum nervoſa ſymptomata ſequentia caracteriſtica ſunt. Pulſus hic variabilis modo parvus, debilis, duriuſculus nunc celer aut lentus, lingua alba, ſicca aſpera et tremens, urina autem ſpiſſa, foetida, clara, et tenuis cum nixu mingendi eſt. Deliria, convulſiones, inſomnia et propenſio vomendi, ſine turgeſcentia cruditatum, adhuc ſigna diagnoſtica huius febris ſunt.

§. 35.

§. 35.

Quamquam ſcriptores diverſas in ſententias abeunt, eo tamen, periculoſiſſimum et graviſſimum morbum eſſe, conſentiunt. A prognoſi aliarum febrium differt, niſi quod ob virium a partu maiorem debilitatem, lochiorum ſuppreſſionem et alia puerperarum incommoda multo acutior et periculoſior ſit, ſicque maius periculum, quo citius mulierem a partu corripuerit atque ab initio neglecta fuerit, afferat.

§. 36.

Signa fauſti exitus cruciatus ventris inminuti, abdomen detumeſcens, et molle factum (etſi interdum nihilominus exitium ſequitur, ut Frank obſervavit). *a*) facilis in utrumque latus converſio, fluxus lochiorum

non

non inhibitus aut ſe ſiſtens ſunt. Praeterea diarrhaea critica et levans pulſum tardiorem et rariorem efficiens atque die tertio aut quarto adparens, (alias enim ſi prius incipit periculoſa et ſymptomatica eſt) ſalutaris eſt. Urina turbida craſſa copioſe miſſa cum ſedimento flaveſcente aut leviter rubro, et ſudores univerſales, die critico, pulſu lentiori, ſuccedentes, optima indicia praebent. Reſpiratio liberior facta, lingua humida mollis et rubra, tendinum ſubſultus ſedatus, mammae lacte turgeſcentes per totum morbum, vires naturae indebilitatae, et abſceſſus critici in regione epigaſtrica orti, non minus optata ſymptomata ſunt.

§. 37.

Signa pravi exitus e contrario ſunt, dolor ventris acerbus cum inflatione, praeſertim cum pulſu parvo et celeri, difficultate ſpirandi et diarrhoea ſymptomatica coniunctus. Si ſecretioni lactis oppreſſae vel plane ceſſanti, ſudori viſcido, frigido partiali praeſertim circa extremitates, 1) linguae aridae, aſperae, nigrae et variegatae, livido colori genarum, naturae viribus debilitatis, vitae ſedentoriae, ſtatui epidemico etc. ſe adhuc vomitus virides aut nigri, ſine levamine, abdomen non ſolum praeter naturam tumeſcens et durum, ſed etiam fervidum aut frigidum, inquietudines, tendinum ſubſultus, obſcuritas

1) vid. Hulme l. c.

ritas tanta, ut, licet lumen ante earum oculos ponatur, tamen nihil videant, ac pulſus celerrimus ac tam humilis, ut pulſationes vix numerari poſſint, ſociant, mors ante foras eſt.

§. 38,

Qua ratione febris puerperalis curari debeat, hic non minus ſententiae medicorum variae exiſtunt, praeſertim quod ſanguinis miſſionem attinet. Quisquis ſententiam ſuam ſequitur et modo evacuantia modo antiphlogiſtica aegrotantibus porrigit, aut ſolummodo copioſas ſanguinis miſſiones inſtituit. De la Roche venaeſectionibus favet, Stoll e contrario emetica et alvum exonerantia omnia praeſtare contendit.

§. 39.

His remediis autem non idem praeſtantibus in febre puerperali, cum modo inflammatorius, modo gaſtricus, nunc putridus aut nervoſus ſtatus praedominetur, ſine maximo detrimento, vel ſola evacuantia aut methodus antiphlogiſtica, in toto ambitu ſuo, adhiberi non poſſunt.

§. 40.

His conſideratis adparet, febrem puerperalem optime ſecundum modificationes ſuas in inflammatoriam, gaſtricam, putridam et nervoſam dividi.

§. 41.

Febrem puerperarum inflammatoriam autem re vera et quidem in-

mixtam interdum exiſtere nemo, qui obſervata tam Cl. virorum Kirkland, 1) Leake, 2) Murſinna, 3) de la Roche, 4) Thompſon, 5) et Zeller 6) legit, negabit. Quomodo tam mul-

1) Vid. Kirkland Verſuch über die Kindbettfieber, Gotha 1777.

2) vid. Leake Bemerk. über Kindbettkrankheiten, Leipz. 1775.

3) Vid. Murſinna Abhaudl. von den Krankheiten der aSchwang. Gebährenden und Wöchnerinnen, Berl. B. II. 1786.

4) Vid. la Roche Recherches ſur la nature et traitement de la fiebre puerperale, Paris 1783.

5) Vid. Thomſon Medical conſult. on vavarians diſeaſes überſezt von Marcar 1779.

6) Vid. Zeller Bemerk. aus der Entbindungskunſt, Wien 1789.

multae puerperae mere venaesectionibus morti eripi potuissent, nisi febris inflammatoria vera adfuisset.

§. 42.

Methodus antiphlogistica in toto ambitu suo adhibita omnia, in febre puerperali inflammatoria, perficit.

Interne optime datur nitrum a drach. $\frac{1}{2}$ usque 2 praesertim in obstructionibus aut diarrhoeis criticis, in symptomatibus autem nimium debilitat atque irritat.

In alvi deiectionibus sal ammoniacum, nitro, quia magis resolvet et minus debilitat, praeferendum est.

Acida vegetabilia et quidem praesertim acetum vini destillatum praecipua sunt.

Succus citri et aurantiorum, is ſaepe adhuc praeſtantior aceto vini, quia ſanguinem non tantum in fervorem agitat.

Oxymel ſimplex a Brendelio et quidem non inmerito, uſque in coelum elatum.

Externe optime adhibentur venaeſectiones univerſales a X uſque XVI uncias, ſic ut ſpatio quorundam dierum ſaepe IV tib. aegroto detrahantur. Has venaeſectiones partiales, cucurbiculae ſiccae atque hirudines, illis praeſertim fluxu lochiorum ſuppreſſo, vaginae adplicatae, anteponendae, optimo cum ſucceſſu ſequi poſſunt.

Clyſteria refrigerantia, emollientia et alvum aperientia. Duo ſaltem

ma-

maximo cum fructu, adplicanda ſunt, cum non ſolum inflationem et dolorem ventris atque capitis acerbum admodum minuunt, inquietudines et oppreſſiones quaſi praecordiorum levant, ſed etiam alvum exonerant. Illis, ex decoctis radicis gram. tarax. cichor. herbae malv. millefol. florium chamomil. melilot. decorticatae aven. hord., ſero lactis lacte ebutirato cum ſal. mirabl. Glauber. nitro, ſale ammoniaco, melle, recenti oleo lini etc. coniunctis, optimo cum effectu utuntur.

Fomentationes emollientes et antiphlogiſticae in abdomen adplicatae, unguenta lenientia et ſpaſmos mitigantia.

§. 43.

Febris puerperarum gaſtrica omnibus aliis frequentior eſt, quare in

illa

illa etiam emetica et alvum exonerantia prae omnibus a Celeberr. viris commendantur, ſatis mihi Stoll 1) Selle 2) Hufeland 3) Frank 4) Richter 5) Archier 6) Walſch

6) Vid. Stoll. rat. med. P. II. p. 57.

3) Vid. Selle Medicina elinica Berl. 1786. pag. 547.

4) Vid. Hufeland Bemerkungen über Milchverſezzungen und Kindbetterinnenfieber in Starks Archiv B. 2. St. 2. p. 84.

4) Vid. Noltes Diff. de febre puerperarum Goett. 1285. §. 14.

5) Vid. Richter Bemerkungen über die Entſtehung und Behandlung verſchiedener Arten von Fiebern, und in ſeinen Beiträgen zur practiſchen Fieberlehre, Berl. 1795. p. 388.

6) Vid. Archies en Journal de Médecine, Chirurgie, Pharmacie etc. Avril 1784. pag. 374.

Walſch 7) Stark 8) et Lentin 9) nominaſſe erit.

Cum extra omnem dubitationis aleam poſitum eſt hanc huius febris modificationem non ſolum interdum, ſed etiam pluries, quam omnes aliae ſimul, exiſtere, inneceſſarium, exiſtentiam ſuam probare eſt.

§. 44.

7) Vid. Walſch practiſche Bemerkungen über das Kindbettfieber aus dem Engl. Leipz. 1788.

8) Vid. Stark Archiv für Geburtshülfe P. 2. St. 2.

9) Vid. Lentins Beiträge zur ausübenden Arzneiwiſſenſchaft. Leipz. 1789.

§. 44.

Hic praecipuum indicans eſt ea via, qua ſordes turgent, eas elicere, et ſi adhuc immobiles ſunt per ſal mirabl. Glauberi, tart. tartariſatum, terram foliatam tartari, tart. emet. in doſ. refract., ſal tartari cum acido citri ſaturatum, oxymel ſimpl. et extractum graminis atque taraxaci reſolvere.

§. 45.

Si ſordes ſurſum turgent optime per emetica et quidem ipecacuanham aut tartarum emeticum egeruntur, hic aptior eſt, ſi ſordes nondum iuſto mobiles ſunt; illa autem locum ſuum contendit ſi emeticum tantum ſurſum non deorſum vim ſuam exerere intereſt, quare illa etiam illi-

co

co a granis 15 ufque drach. $\frac{1}{2}$ et quidem in forma mixturae cochlearibus usque ad effectum fufficientem optime datur. Sequentibus diebus indiciis remanentibus aut redeuntibus emeticum repetatur. Alvo obftructa clyfteria emollientia et non irritantia indicata funt et interdum adeo multa fymptomata perniciofa anxietatem, inquietudines, capitis dolores, imo febrim ipfam et metaftafes lacteas malignas fugant et praecavent.

§. 46.

Infarctibus autem deorfum turgentibus, potio Vindobonenfis, manna calabrina electa, fal Polychr., fal mirabl. Glauber. arcanum dupl. in fufficiente quantitate aq. calid. folutum, cremor tartari folubilis, pulpa

pulpa tamarindorum et rhabarbarina adhibenda et ob nimiam ſenſibilitatem viſcerum plerumque cum gummi arabico aut radice columbo coniungenda ſunt; eundemque in finem Tiſſot 1) et Burſerius a Canifeld 2) olea expreſſa, praeſertim oleum amygdalarum a 4 uſque 6 unc. commendant, atque etiam in tali ſenſibilitate et irritabilitate viſcerum re vera optima remedia ſunt.

§. 47.

---

1) Vid. Tiſſot von den Nervenkrankheiten überſezt von Weber Tom. III. pag. 164.

2) Vid. Burſerii Inſtit. med. pract. Cap. de febre gaſt. hic negat recens oleum ranceſcere et ſic nocere, ſique id quis timeat ſuadet acidum citri aut oxymel oleo addere.

§. 47.

Thompſon 1) White 2) Murſinna 3) et Frank 4) belle teſtantur antiſeptica ſaepe, in modificatione huius febris putrida, quam febrem puerperalem putridam nomino, unica remedia eſſe.

Prae omnibus hic ſordium putridarum primarum viarum evacuatio, putredinis reſiſtentia et virium vitalium conſervatio indicantur.

§. 48.

1) Vid. Thopſon loco citato.

2) Vid. White l. c.

3) Vid. Murſinna l. c.

4) Vid. Frank in Noltes diſſert. de Febre puerperarum, Gottingae 1785.

§. 48.

Sordium putridarum evacuatio remediis, quae in curatione febris puerperarum gaſtrica indicavi, adiuvatur.

§. 49.

Putredini optime reſiſtitur acidis mineralibus e. g. ſpiritu vitrioli et elixir acido Halleri, quae, vi vitali nondum admodum debilitata, indicantur, potui puerperae addendis et poſtea cum china coniungendis. Alumen per totum diem uſque ad drach. ij praeſertim cum decocto chinae in alvi fluxu, haemorrhagiis et ſudoribus colliquativis optato cum effectu datur. China ab unc. ij uſque iv. ſordibus nempe ſublatis et inflammatione iam disiecta, mira praeſtat.

Arnica, rad. angelic. contraierv. ſerpent. virg. etc. non minus efficacia ſunt. Clyſteria antiſeptica ex china, cort. quercin. arnic. camph. acet. vin. et aere fix. uti etiam balnea antiſeptica a Bilguer commendata ex flore chamom. cort. querc. et nitro bono cum eventu non raro adhibentur.

§. 50.

Vis vitalis optime per camphorata, vinum merum, rad. ſerpent. virgin. angelic. valerian. moſchum praeſertim in ſubſultu tendinum et muſculorum faciei convulſionibus, a gr. 5 uſque 20 quotiescunque hor. 2 - 3 praeterlapſis, cum ſaccharo aut liq. anod. mineral. Hoffm. datum, phoſphorum 1) liquorem C. C, ſuccin.

1) Vid. Frizens med. Annalen Band 1. pag. 360.

cin. veſicatoria in ſuras, fomentat. frigidas in abdomen et genitalia adplicata fulcitur et excitatur.

§. 51.

Quod tandem febrem nervoſam puerperarum attinet, omnibus aliis modificationibus huius febris quidem rariorem, nihilominus tamen quondam re vera nervoſam eſſe credo. Quasdam modificationes non aliter quam nervinis curari poſſe et nervoſis ſymptomatibus ſublatis totum morbum ſublatum eſſe nemo negari poteſt. 1)

§. 52.

1) Vid. etiam Cl. Vogel l. c., qui pluries febres cum ſymptomatibus nervoſis (et quid id aliud, quam febres nervoſae verae fuerunt) vidit.

§. 52.

Hic praecipue ſuſtentatio virium vitalium, per remedia in febre puerperali putrida relata, et adiuvatio transpirationis indicantur.

§. 53.

Tranſpiratio per rad. angelic. ſerpent. ſeng. valerian. camphorata ſpirit. Mind. ſpirit. C. C., liquor. C. C. ſuccinatum, moſchum, opium, emetica refractis in doſibus, balnea tepida, rob. ſambuci etc. adiuvatur.

§. 54.

Jamiam quatuor modificationibus febris puerperarum tractatis, adhuc de ſymptomatibus modo hac nunc in illa obviis differendum ſupereſt. Talia ſymptomata ſunt diarrhoeae,

Me-

metaſtaſes lacteae, lochia ſuppreſſa, ſpaſmi, deliria, hemorrhagiae et ſudores nimii etc,

§. 55.

In diarrhoea nimis vehementi 1) evacuantia plerumque neglecta ſunt, quare hic acrimonia viſcera irritans ante omnia involvenda et lenienda eſt, quem in] finem mixtura River., gummi arabicum, radix Columbo ſalep. olea etſi nihil prodeſt opium apte adhiberi poſſunt.

§. 56.

Si deliria, convulſiones et ſpaſmi ſubito oriuntur, ſuſpicio metaſtaſium lactis adeſt et ſolum adhuc per cataplaſmata in mammas adplicata, exſuctionem earum, (quae optime an-

tlia

ltia lactis Cel. Steinii aut Thedenii fit) cucurbicula ficca et potu tepido evitari poffunt. Saccis puris jam ortis Thedenii fafcia expellens adhuc adplicanda eft.

§. 57.

Lochia fuppreffa vel fequela febris, ubi caufis ipfius fublatis, fponte redeunt, vel caufae adiunctae funt; hic modo ex refrigeratione, modo animi pathemate, nunc autem ex fpafmis fupprimi poffunt.

Quaevis caufa remediis fuis tollenda eft, vulgo autem clyfteria emollientia, lavacra tepida, inmiffiones calidae in vaginam per fiphonem, cataplafmata tepida in genitalia, hirudines in labia pudendorum, cucurbiculae in femur et venaefectio in pede cum fucceffu adhibentur.

 §. 58.

§. 58.

Spaſmi, caſtoreo, valeriana, aſa foetida et opio interne atque in clyſteriis dato remittunt.

§. 59.

Deliria fomentationibus frigidis praeſertim Sohmukeri in caput adplicatis et ſaepe renovatis uti etiam ſinapiſmis inter humeros aut in ſuras poſitis, cedunt.

§. 60.

Haemorrhagiae et ſudores ſymptomatici tandem alumine praeſertim cum decocto cort. peruv. magnis in doſibus ſiſtuntur.

§. 61.

§. 61.

Quod diaetam adhuc attinet haec ex alimentis facilibus concoctu, refrigerantibus et sanguinem diluentibus constare debet, quare sequentes cibi apti sunt: Jufcula ex sago, oryza, ptisanis praesertim margaritarum speciem referentibus, cerasis, baccis rosae caninae et similibus facta, obsonia tenera, spinacia, lapathus, lactuca, intubus, brassica botrytis, asparacus, daucus, pomum recens, cerasa, mala, pira, uvae, fraga, baccae, rubi idaei ribium, morae etc.

Omnia sanguinem ad fervorem excitantia et indigestibilia nocent.

Potus optimi ſunt decoct. rad. Gram. Tarax., Cichor. Hord. et Ceraſum, quibus oxymel ſimpl., nitrum, ſal et eſſentia tartari, ſuccus citri et aurantiorum atque acetum vini additum eſt.

Ceterum puerpera in valetudinario mediocri tepido, cui aëris aditus patet, morari, lodicem levem habere, lintea ſaepe permutare et ſe in lecto erigere debet, ne nimium dormiat. Recte enim Cl. Stoll in aureo ſuo opere, rationis medendi Part. III. pag. 109. dicit: „ Res maximi momenti fuit, „ Aegros lecto eximera, et ſedili „ imponere, ut erecti a ſomno pro- „ hiberentur. Nemo niſi expertus „ novit, quantopere ſomnus febrim „ incendat, vigiliae vero et coacta

„ a

„ a ſomno abſtinentia eandem re-
„ ſtinguat et mentem a delirio prae-
„ ſervet.

§. 62.

Sed memoratis iam in praefatione cauſis ad finem propero, et tantum verba pauca faciam, quomodo haec febris maligna plurimis in caſibus praecaveri poſſit. Sequentia remedia hanc in finem efficaciſſima ſunt: Alimenta digeſtu facilia, motus corporis mediocres et frequentes, emetica et laxantia, durante graviditate et praeſertim ultimis in menſibus clyſmata non ſolum in obſtructionibus, ſed etiam praeſentibus flatibus.

Potio antiphlogiſtica alvum exonerans primis in diebus poſt partum

tum 1) uti etiam clyſteria emollientia et alvum aperientia, infantis ad mammas primis in diebus non praetermiſſa admotio, evitatio omnium animi motuum atque diaeta, et valetudinarium uti ſupra fuſe oſtendi. Tantum.

---

1) Vid. Hufeland, Richter l. c. und Schäffer mediz. Oertbeſchreibung der Stadt Regensburg, pag. 141.

THESES.

I.

Nullum conſtans ſignum, deſceſſu per alvum excepto, neque remedium vermium habetur.

II.

Febris intermittens non ſemper corticem peruvianum poſcit.

III.

Olea expreſſa, in viſcerum ſenſibilitate nimia, optima laxantia ſunt.

IV.

Exanthemata miliaria atque petechiae rariſſime criticae ſunt.

V.

V.

Placenta nunquam ſtatim poſt partum, niſi haemorrhagia uteri poſtulat, educenda eſt.

VI.

Si cuti in amputatione parcitur, curatio celerior, (nempe per reunionem) quam vice verſa, fit.

VII.

Scirrhus tanquam cancri cauſa praediſponens reſpici poteſt, quum is quavis accedente cauſa occaſionali in talem mutetur.

VIII.

In ſcirrho vero exciſio ſolummodo juvat.

VIRO PRAENOBILISSIMO

ATQUE

AMICO DILECTISSIMO, SUAVISSIMO

HENR. FRIEDER. GUILIELMO

ESKUCHEN.

Medicinae Doctorande

S. P. D.

OPPONENS

FRIEDERICUS FERDINANDUS

FRANZ

Medicinae Doctorandus Trarbaco-Mosellanus.

Hodierna luce, quo gaudio perfundar, nemo sentit, quam qui amicitiae meae, erga Te, copiam scivit; quum Tu amice suavissime, cuius consuetudine et amore, per triennium usus sum,

 et

et qui Te ſemper amiciſſimum praeſtitiſti, hodie mercedem diligentiae et ſtudiorum, quorum ardentiſſimus cultor ſemper fuiſti frontem laurea cinctam habebis. — Certe nemini adhuc Perilluſtris et gratioſa facultas medica, almae Academiae Marburgenſis lauream tam bene meritam ante Te tribuit, qui ſemper ſagaciſſimus morborum indagator, et morbis laborantibus ſolatio et ſaluti fuiſti; cuius et ego, et ora tot pauperum, vitam et quod excelluit ſanitatem Tibi debentium teſtes ſunt! Sed proh dolor! jam Te manibus meis ereptum, et vinculum noſtrum arctiſſime

initum

initum disreptum lugeo: sed sequere fata; vade in patriam, sis parenti, affinitati, et tot aegris de manibus tuis auxilium exspectantibus gaudio et auxilio. Et si quando et ego in patriam redux ero, sis memor mei, et favere perge, etiam atque etiam oro rogoque!